

mmk, Mmk vai milj. mk?

Onko »miljoonaa markkaa» lyhennettävä *mmk* vai *Mmk*?

On ollut aika, jolloin ilman näitä lyhen- teitä pystyttiin tulemaan toimeen. Se aika oli runsas miespolvi sitten eli ennen viisi-

kymmenlukua. Viisikymmenluku oli jo aikaa, jolloin inflaatio oli syönyt vanhan markan arvon mitättömiin ja jolloin miljoonahinnat ja -palkatkin olivat jokapäiväisyyksiä. Vuonna 1962, jolloin elettiin viimeistä vanhan markan vuotta, saattoi esimerkiksi opettajan vuosipalkka nousta 3 miljoonan markan tienoille. Neliometri lattiapintaa Helsingin lähiössä maksoi 50 000 markkaa ja sadan neliömetrin huoneisto 5 miljoonaa markkaa. Valtion tulo- ja menoarvio v. 1962 päättyi runsaasti yli 400 000 miljoonan markan huikeaan loppusummaan.

Näissä oloissa syntyi tarve miljoonan markan lyhenteeseen. Ellen erehdy, sitä ensin käytettiin vain sellaisissa tilastoissa ja taulukoissa, joiden luvut järkiään liikkuivat miljoonissa markoissa; kiitollista käyttöalaa sanomalehdissä sille antoivat esimerkiksi hallituksen tulo- ja menoarviesitysten jokasyksyiset esittelyt. Niistä se sitten levisi laajemmallekin. Voitiin jopa kirjoittaa kaikkea havainnollisuutta uhmaten, että jonkin tulipalon vahingot olivat 800—900 000 mk mutta pahimmasa tapauksessa 1 mmk.

Käyttöön tulleista lyhenteistä toinen oli siis *mmk* (pieni ämmä). Sille ilmaantui kuitenkin myös kilpailija. Väitettiin, että *m* mittayksiköiden lyhenteiden esiliitteenä tarkoittaa oikeastaan millia eli tuhannesosaa; *mm* on tunnetusti millimetrin ja *mg* milligramman eli gramman tuhannoksen lyhenne. Tämän huomion tekijöillä oli pulmaan oma ratkaisunsa: vaihdetaan lyhenteen pieni *m* isoon *M*:ään. Näin saataisiin isoille markkamäärille typografisestikin komea ilmaus, ja mikä parasta, päästäisiin sopusointuun kansainvälisen standardijärjestelmän, SI-järjestelmän, kanssa. Esiliite *M* (mega-) vastaa siinä miljoonaa: megawatti (*MW*) on miljoona wattia ja *MV* (megavoltti) miljoona voltia.

Perustelut olivat jossain mielessä oikeita ja silti päin honkia. Vaikka megawattista ja -voltista puhutaankin, ei megamarkasta liene puhunut vielä kukaan, tuskin niistäkään, jotka isokirjaimista *Mmk*:aa ovat puoltaneet. Rahayksikön nimi *markka* ja lyhenne *mk* eivät nekään edes

kuulu SI-järjestelmään. Suomen yleisistä kirjoitussäännöistä ei juuri voida johtaa kuin pienikirjaiminen *mmk*. Eri asia on, että senkin käyttökelpoisuus tarkoitukseensa on kyseenalainen.

Sen ehkä pahin vika on, että se antaa perin suurille summille perin laimean ilmauksen. Pahiten tuo laimeus näkyy semmoisissa rinnastuksissa kuin edellä mainitsemani: toisalta 900 000 mk, toisaalta vain hiukan isompaa summaa kirjoitettaessa »1 mmk». Se on altis myös painovirheille; ylimääräinen *m* tipahtaa helposti pois.

Poistunut on sekin yleinen syy, jonka vuoksi »mmk» ja »Mmk» aikoinaan pääsivät niin suureen suosioon: inflaation pöhöttämät rahasummat. Nykymarkan käyttöön tullessa olisi näiden inflaation muistomerkkien oikeastaan odottanut itsestään romuttuvan. Niin ei kuitenkaan käynyt. Tietenkin inflaatio jatkuvasti kehää, mutta vielä markka on sentään arvoltaan kuudesosa nykymarkan alkuperäisestä arvosta; ei olla lähelläkään sitä aikaa, jolloin markan arvo oli sananmukaisesti puhalluksissa ja radikaalit otteet oikeinkirjoituksessakin siksi tarpeen.

Otsikontekijät voivat pahoitella, kun menettävät lyhyen ilmaisukeinon, johon jo olivat tottuneet. Ei otsikoiden lyhyys kuitenkaan ole oma tarkoituksensa; selvyys on otsikoissakin tärkeämpää kuin lyhyys. Tekstissä voidaan »kolme miljoonaa markkaa» lyhentää sopivimmin 3 *milj. mk*. Otsikoissa on aivan selvää ja sitä paitsi tarpeeksi lyhyttä kirjoittaa vastaavaan paikkaan 3 *milj.*, siis esim. »Vahingot 3 milj.»

Silloin kun lyhenneilytys oli kuumimmillaan, lehdet keksivät omatekoisia lisälyhenteitäkin. Erään suuren maantalehden keksintö oli miljardin markan lyhenne »Mdmk». Viralta se joutaa siinä kuin »Mmk» ja »mmk»; on tarpeeksi selvää ja lyhyttä kirjoittaa 2 *mrd. mk*, ja otsikoissahan voi sanoa yksinkertaisesti »Budjetti 2 mrd.»

TERHO ITKONEN